

Проблеми діяльності органів внутрішніх справ при ліцензуванні підприємницької діяльності

Становлення України як суверенної і незалежної держави спричинило радикальні зміни у різноманітних областях суспільного життя, в тому числі і у сфері економічних відношень. Прийняття Законів України "Про підприємства" та "Про підприємництво" стало підставою масового розвитку підприємництва в Україні і поступовому перетворенні його в одну з основних форм господарювання. Остаточне правове закріплення феномен підприємництва одержав у другому розділі Конституції України.

Як і всяке явище, підприємництво поряд із позитивною стороною має ряд негативних аспектів. Насамперед це пов'язано з тією потенційною небезпекою, що містить підприємницька діяльність, пов'язана з предметами і відношеннями, які наділені особливим правовим статусом. Під небезпекою, у даному випадку, розуміється об'єктивно існуюча можливість негативного впливу на соціальний організм, у результаті якого йому може бути заподіяна якась шкода, що погіршує його стан і надає його розвитку небажані динаміку або параметри (характер, темпи, форми і т.д.).

Ситуація погіршилася соціально-економічною напруженістю у суспільстві, зниженням моральних критеріїв, відсутністю стабільності основних державних і суспільних інститутів. Старі форми управління економікою стали не ефективні, а нові знаходилися на стадії становлення. У кризовій ситуації роль держави не тільки не слабшає, а навпаки, посилюється. Світовий досвід розвитку країн ринкової економіки свідчить про необхідність державного регулювання. Значимість держави в економічній сфері підтверджена історичним вітчизняним і закордонним досвідом. Однією з мір реанімації економіки в Німеччині, Японії та інших країнах після Другої світової війни було посилення централізованого державного управління економікою.

Приймаючи до уваги негативні тенденції, що склалися під час відродження підприємництва в Україні, а також врахову-

Шеваріхін Андрій Олександрович — науковий співробітник
НДІ НАВСУ, капітан міліції.

ючи світовий історичний досвід ринкових відносин, вже перша редакція Закону України "Про підприємництво" містила положення, які обмежували свободу підприємницької діяльності за ознакою підвищених вимог щодо безпеки робіт та необхідності централізації функцій управління. Однією з форм державного регулювання господарських відношень стало ліцензування підприємницької діяльності. Порядок видачі ліцензій було встановлено Постановою Кабінету Міністрів України № 99 від 15 квітня 1991 року. Спочатку ліцензійний порядок передбачався для здійснення 11 видів підприємницької діяльності.

Для упорядкування діяльності державних органів у сфері ліцензування і удосконалення державної системи ліцензування деяких видів підприємницької діяльності була розроблена Концепція розвитку державної системи ліцензування підприємницької діяльності по її видах. Встановлювалися основні ознаки виду підприємницької діяльності, що вказували на необхідність застосування до нього ліцензійного порядку здійснення. Такими ознаками є безпосередній вплив підприємницької діяльності на здоров'я людей, природне середовище або безпеку держави.

У 1995 році при Міністерстві економіки України була створена Ліцензійна палата, на яку покладено обов'язків узагальнення досвіду й удосконалення практики ліцензування, контролю за діяльністю державних органів, що видають ліцензії та інше. На цей час ліцензійний порядок був обов'язковим для здійснення понад 100 видів підприємницької діяльності.

Указом від 7 лютого 1997 року Президент України підвищив статус Ліцензійної палати до рівня центрального органу виконавчої влади, підконтрольного і підзвітного безпосередньо Президенту, тим самим підкресливши важливу роль інституту ліцензування, як однієї з форм державного регулювання економіки. Крім того, у Верховну Раду України було запропоновано декілька проектів Закону України "Про ліцензування підприємницької діяльності".

Вищесказане свідчить, з однієї сторони, про об'єктивну необхідність ліцензування підприємницької діяльності, а з іншої – про те, що цей новий для України інститут перебуває в стадії становлення і динамічного розвитку. В зміст ліцензування входить не тільки самий акт видачі уповноваженим державним орга-

ном спеціального дозволу (ліцензії) суб'єкту підприємницької діяльності на право заняття будь-яким видом діяльності, але і подальший контроль державного органу, що видав ліцензію, за здійсненням діяльності, яка ліцензується.

Серед органів виконавчої влади, що безпосередньо здійснюють ліцензування підприємницької діяльності, не останню роль відіграють органи внутрішніх справ, на які покладено повноваження по ліцензуванню таких видів підприємництва:

виготовлення і реалізація спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони та засобів для виконання спеціальних операцій і оперативно-розшукових заходів;

виробництво, ремонт і реалізація спортивної, мисливської вогнепальної зброї і боеприпасів до неї, а також холодної зброї, пневматичної зброї калібру понад 4,5 мм і швидкістю польоту кулі понад 100 м/с;

створення та утримання стрілецьких тирів, стрільбищ, мисливських стендів;

надання послуг, пов'язаних з охороною власності, а також охороною громадян;

надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення.

Реалізація перерахованих видів підприємницької діяльності пов'язана з використанням предметів і речовин, які належать до категорії джерел підвищеної небезпеки, що торкається відношень громадської безпеки. Крім того, ці види підприємництва тісно пов'язані із суспільними відносинами, що входять до сфер громадського порядку і порядку управління.

Все це обґрунтовує покладання обов'язку ліцензування зазначених видів підприємницької діяльності на органи внутрішніх справ. З цією метою в 1991–1995 роках Головними управліннями адміністративної служби міліції і Державної служби охорони, Управлінням державної пожежної охорони МВС України були розроблені Інструкції про порядок видачі суб'єктам підприємницької діяльності ліцензій на право здійснення відповідних видів діяльності, Умови і правила здійснення підприємницької діяльності, Інструкція про порядок здійснення контролю за діяльністю суб'єктів підприємництва, інші документи. У структурах відпові-

дних служб і підрозділів були виділені співробітники, обов'язки яких доповнилися функціями щодо реалізації завдань ліцензування.

З початку діяльності по ліцензуванню підприємництва органами внутрішніх справ була виконана величезна робота у цьому напрямку. Тільки Управлінням державної пожежної охорони за 1995–1997 роки було розглянуто понад 1300 матеріалів, у результаті чого видано 926 ліцензій на право надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення. Головним управлінням державної служби охорони з 1994 року було видано понад 2000 ліцензії на різноманітні види охоронної діяльності. За результатами проведених перевірок, за грубі порушення ліцензійних умов при здійсненні підприємницької діяльності була анульована дія ліцензій більше 30 суб'єктів підприємницької діяльності. Усього ж органами внутрішніх справ із 1991 по 1998 роки було розглянуто понад 15 000 заяв суб'єктів підприємництва про видачу ліцензій на право здійснення обраного виду діяльності. Крім того, постійно здійснюється контроль за відповідністю параметрів функціонуючих об'єктів ліцензування встановленим для цих об'єктів нормативним вимогам.

Обсяг і види заходів, що виконуються, характерний об'єкт впливу, специфічні методи діяльності – усе це свідчить про становлення нового самостійного напрямку адміністративної діяльності органів внутрішніх справ, спрямованого на ліцензування деяких видів підприємництва.

Проте розроблені нормативні акти спрямовані в основному на регулювання відношень органів внутрішніх справ із суб'єктами підприємництва. Водночас діяльність органів внутрішніх справ по ліцензуванню підприємництва фактично не має правової регламентації. У Законі України "Про міліцію" про це навіть не згадується, відомчі нормативні акти спрямовані на забезпечення діяльності окремих підрозділів, не торкаються питань внутрисистемної взаємодії, кадрового і матеріально-технічного забезпечення, статусу і правового положення ліцензійної роботи, а також співробітників, її здійснюючих. Відсутня системність цієї діяльності. Не розроблена модель служби ліцензійної роботи, не визначене її місце в структурі органів внутрішніх справ, не розроблені нормативні акти, що регламентують її діяльність.

На даний час об'єднання окремих видів ліцензійної роботи органів внутрішніх справ відбувається тільки в момент підрахунку статистичних даних за результатами роботи. Виникла ситуація, коли не вирішена загальна проблема здійснення ліцензійної роботи органами внутрішніх справ. Це веде до зниження ефективності і результативності роботи, відсутності належного відношення з боку керівного складу, виникненню штучних бар'єрів при здійсненні взаємодії з іншими службами і підрозділами органів внутрішніх справ, результативності контролю за цією діяльністю.

Реформування органів державної виконавчої влади відповідно до нових умов їхньої діяльності і розвитку, що здійснюється в Україні, Постанова Кабінету Міністрів України від 24 квітня 1996 року № 456 "Про концепцію розвитку системи Міністерства внутрішніх справ" ставлять задачі структурних змін органів внутрішніх справ. Крім того, спрямованість внутрішньої державної політики на підтримку і стимулювання розвитку підприємницької діяльності, усунення перешкод, що гальмують цей процес, сприяють наявності відточеної нормативно-правової бази і удосконаленій системи державних органів, що взаємодіють із суб'єктами підприємництва. Особливо це актуально при вживанні обмежень і здійсненні контролю за підприємницькою діяльністю.

Ліцензійна робота повинна цілком відповідати сучасним вимогам, тому що вона спрямована за межі системи органів внутрішніх справ. Основним об'єктом її впливу є підприємницька діяльність, що виступає однією з основних форм господарювання й успішний розвиток якої служить необхідною умовою розвитку всього суспільства і держави.

У процесі реалізації органами внутрішніх справ функцій по ліцензуванню підприємництва виникли проблеми організаційно-правового характеру. Насамперед – це відсутність чіткої правової регламентації, необхідних повноважень. Наприклад, у 1996–1997 роках було виявлено понад 800 випадків незаконного використання суб'єктами підприємницької діяльності при здійсненні охоронних функцій вогнепальної зброї, а також спеціальних засобів, що використовуються правоохоронними органами. Однак співробітники Державної служби охорони, що контролюють роботу недержавних охоронних структур, не мають повноважень притя-

гти винних до адміністративної відповідальності по даному факту. Тому виникає необхідність проводити контроль ліцензійних об'єктів спільно інспекторам Державної служби охорони і дозвільної системи.

Існують недоліки і у кадровому забезпеченні ліцензійної діяльності органів внутрішніх справ. У період становлення служби ліцензування кадри комплектували особами, які раніше виконували схожі з ліцензуванням функції. Так, у структурі адміністративної служби міліції на лінію ліцензування переводилися інспектора дозвільної системи, у Державній службі охоронна робота була покладена на юридично-правовий відділ, а в Державній пожежній охороні – на інспекторів державного пожежного нагляду та інженерний склад. За основу призначення приймався досвід роботи.

При цьому ліцензуванню, як одному з видів адміністративної діяльності органів внутрішніх справ, не надавалось великого значення. Проте при підготуванні до розгляду матеріалів про видачу (відмові у видачі) підприємцю ліцензії на право здійснення обраного виду діяльності співробітнику органів внутрішніх справ потрібно зібрати та опрацювати понад 20 різноманітних документів, зробити необхідні перевірки як самих заявників, так і виконання необхідних ліцензійних умов, підготувати мотивований висновок про доцільність або недоцільність видачі ліцензії кожному конкретному суб'єкту підприємницької діяльності. У навантаження входить також здійснення контролю за вже існуючими об'єктами підприємництва, надання консультаційних послуг з питань ліцензування, що, до речі, ніяк не враховується і не фіксується, ведення статистично-облікової документації. Крім того, співробітникам органів внутрішніх справ, що здійснюють ліцензування підприємницької діяльності, необхідно уміти орієнтуватися в дуже великому і складному правовому полі держави, особливо в сфері регулювання підприємницької діяльності.

Крім того, на інспектора ліцензійної роботи покладається відповідальна функція безпосередньо реалізовувати регулюючий вплив держави на підприємця. Інспектор суб'єктивно сприймається підприємцем не як людина, а, насамперед, як уособлення державної влади. Необхідно в чемній і коректній формі проводи-

ти бесіду, чітко і конкретно роз'яснити підприємцю аспекти ліцензування обраного їм виду діяльності або суміжні з цим проблеми, які його цікавлять. У консультаціях не повинно бути двозначних тлумачень, невизначених посилань тощо.

Невід'ємною гранню роботи з підприємцями є і постійна спокуса використовувати надані службовим положенням можливості для задоволення будь-яких потреб. Це може полягати як у рішенні особистих проблем, так і в подоланні хиб матеріально-технічного забезпечення службової діяльності. Тим більше, що підприємці для прискорення вирішення своїх питань в інстанціях готові нести додаткові витрати.

Важливою для співробітника органів внутрішніх справ, який займається ліцензуванням підприємницької діяльності, є реалізація контролю за уже функціонуючими об'єктами підприємництва. Подібні перевірки проводяться як у складі комісії з представників різноманітних служб органів внутрішніх справ, так і самотійно.

Необхідність виявляти і контролювати різноманітні показники, що відображають і характеризують діяльність та стан об'єкта, вимагає від перевіряючого уміння орієнтуватися не тільки в юридичних, але ще й в економічних, технічних та інших специфічних питаннях, залежно від виду діяльності, що перевіряється.

Отже, співробітник органів внутрішніх справ, який ліцензує окремі види підприємницької діяльності, повинен мати юридичну освіту, упевнено орієнтуватися в правових актах, що регламентують питання підприємницької діяльності і її ліцензування, а також необхідний мінімум знань у технічних, економічних, фінансових і бухгалтерських питаннях, обсяг і спрямованість яких залежать від виду підприємницької діяльності, ліцензування якої здійснюється. Підготовка спеціалістів, які володіють необхідним обсягом знань і базою для самотійного придбання інших, здійснюють юридичні вищі навчальні заклади, у тому числі і системи МВС. У цих же навчальних закладах формуються навички професійної психології і критерії професійної етики. У процесі практичної діяльності співробітник буде поставлений перед необхідністю самотійно поглиблювати і розширювати знання, удосконалювати навички, що потрібні в роботі.

У організаційно-управлінській діяльності органів внутрішніх справ щодо ліцензійної роботи не менше важливим ніж кадровий аспект є питання матеріально-технічного забезпечення. Найбільше гостро відчувається нестача якісної організаційної і комп'ютерної техніки, комп'ютерного програмного забезпечення. Комп'ютерна техніка, що використовується органами ліцензування, за рідкісним винятком, складається із застарілих моделей. У зв'язку з цим органи ліцензування змушені використовувати постаріле програмне забезпечення, яке не відповідає сучасним вимогам.

До цього часу не розроблено спеціального програмного забезпечення ліцензійної роботи. Кроки у цьому напрямі були початі в 1995 році Державною службою охорони при МВС, що із власних коштів оплатила розробку комп'ютерної програми і використовує її, хоча вона вже не відповідає сучасним вимогам і потребує удосконалення або заміни.

Одним із найбільш гострих питань, що виникають у процесі діяльності органів внутрішніх справ по організації ліцензійної роботи, є взаємодія різноманітних служб. У процесі реалізації державної ліцензійної політики і безпосередньо при здійсненні ліцензування підприємницької діяльності інспекторам ліцензійної роботи необхідно постійно контактувати з представниками підрозділів служб боротьби з економічною злочинністю, боротьби з організованою злочинністю, адміністративної служби міліції та інших служб органів внутрішніх справ. Подібна необхідність обумовлена особливим характером і підвищеною громадською небезпекою видів підприємницької діяльності, які ліцензуються органами внутрішніх справ, що, природно, потребує ретельного і різнобічного контролю.

Матеріали, що готуються для розгляду питання про видачу ліцензії, не можуть бути закінчені при відсутності результатів перевірок, що із своєї сторони проводять також служби боротьби з економічною злочинністю, боротьби з організованою злочинністю, адміністративна служба міліції та інші підрозділи органів внутрішніх справ. Відповідно до чинного законодавства на збір усіх необхідних матеріалів органу, що ліцензує, відпущено 20 днів із дня подачі підприємцем заяви на видачу ліцензії і надання необхідних для цього документів.

Проте названі вище служби органів внутрішніх справ насамперед виконують свої специфічні завдання і не зацікавлені в оперативному реагуванні на запити органа ліцензування. Вимоги до проведення перевірок тривалий час залишаються не виконані.

Усе це позначається на якості і терміні підготування документів для одержання ліцензії. Причому співробітники ліцензійної служби не мають ніяких повноважень або важелів впливу щодо термінів розгляду заяв. Тому замість призначених 20 днів матеріали про видачу ліцензії затримуються на 2–3 місяці.

Подібна ситуація склалася й у питанні обміну інформацією.

У чинних наказах, що регламентують проведення ліцензійної роботи, є приписи начальникам Головних управлінь, самостійних управлінь і відділів МВС України, Міністру внутрішніх справ Республіки Крим, начальникам ГУВД м. Києва, УВС областей і м. Севастополя, що стосуються забезпечення глибокого вивчення і неухильного виконання положень і вимог Інструкцій про порядок ліцензування підприємницької діяльності особовим складом органів і підрозділів внутрішніх справ, установлення суворого контролю за дотриманням суб'єктами підприємницької діяльності вимог чинного законодавства, організації широкого освітлення в засобах масової інформації чинних положень і практики ліцензування та ін. При цьому не згадується про відповідальність начальників служб за несумлінну взаємодію або ненадання допомоги службі ліцензійної роботи, не визначені терміни відповідей на запити співробітників ліцензійної служби, не встановлений обов'язок взаємодії у цьому напрямі.

Враховуючи необхідність і об'єктивний характер інституту ліцензування підприємницької діяльності, підвищену громадську небезпеку видів підприємництва, ліцензування яких покладено на органи внутрішніх справ, а також наявні прогалини в правовому регулюванні та організації діяльності органів внутрішніх справ щодо ліцензування підприємництва необхідно вжити такі заходи:

статтю 10 "Обов'язки міліції" Закону України "Про міліцію" доповнити пунктами з таким змістом:

“видавати суб'єктам підприємницької діяльності, відповідно до законодавства, ліцензії на виробництво, ремонт і реалізацію спортивної, мисливської вогнепальної зброї та боеприпасів до неї, а також холодної зброї, пневматичної зброї калі-

бру понад 4,5 мм і швидкістю польоту кулі понад 100 м/с, створення та утримання стрілецьких тирів, стрільбищ, мисливських стендів, виготовлення і реалізацію спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони та засобів для виконання спеціальних операцій і оперативно-розшукових заходів, надання послуг, пов'язаних з охороною власності, а також охороною громадян”;

“контролювати дотримання обов'язкових умов і правил, установлених для підприємницької діяльності, на здійснення якої необхідно одержання ліцензії”;

статтю 11 "Права міліції" Закону України "Про міліцію" доповнити такими пунктами:

“припиняти, відмовляти в продовженні, а також анулювати дію виданої суб'єктам підприємницької діяльності ліцензії, у випадку порушення зазначених у ліцензії умов і правил здійснення обраного виду діяльності;

обстежувати об'єкти підприємницької діяльності з метою виконання контрольних і профілактичних функцій щодо забезпечення зазначених у ліцензії умов і правил підприємницької діяльності”;

пункт 17 Положення про Державну службу охорони при МВС необхідно доповнити підпунктом з таким змістом:

“при здійсненні контролю за діяльністю суб'єктів підприємницької діяльності складати відповідно до чинного законодавства і передавати на розгляд уповноважених органів (посадових осіб) протоколи про адміністративні правопорушення за порушення чинних правил у відношенні вогнепальної, пневматичної (калібру понад 4,5 мм і швидкістю польоту кулі понад 100 м/с) і холодної зброї, бойових припасів, а також електрошокових пристроїв і спеціальних засобів, що застосовуються правоохоронними органами”;

в Умовах і правилах здійснення підприємницької діяльності по наданню послуг по охороні колективної і приватної власності, а також охороні громадян необхідно доповнити Перелік грубих порушень умов і правил здійснення підприємницької діяльності охоронним підприємством таким підпунктом:

“порушення встановлених правил придбання, зберігання, перевезення, носіння і застосування вогнепальної, пневматичної

(калібру понад 4,5 мм і швидкістю польоту кулі понад 100 м/с), холодної зброї, бойових припасів, спеціальних засобів, споряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, а також використання електрошоків пристроїв і спеціальних засобів, що застосовуються правоохоронними органами”.

Необхідно також доповнити Умови і правила здійснення підприємницької діяльності по виробництву, ремонту і реалізації спортивної мисливської вогнепальної зброї та боєприпасів до неї, а також холодної зброї, виготовленню і реалізації спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони та засобів для виконання спеціальних операцій і оперативно-розшукових заходів, створенню та утриманню стрілецьких тирів, стрільбищ і мисливських стендів положенням, що передбачає відповідальність суб'єктів підприємництва за використання вогнепальної і пневматичної зброї не по призначенню.

З метою підвищення статусу ліцензійної діяльності органів внутрішніх справ, усунення штучних бар'єрів і надання цій діяльності рис системності, єдиного методологічного підходу, вирішення проблем кадрового і матеріально-технічного забезпечення, організації ефективної взаємодії і контролю, недопущення притягнення співробітників ліцензійної роботи до виконання невластивих їм функцій, а також для реалізації державної політики стимулювання і підтримки підприємницької діяльності *необхідно розробити наказ Міністра внутрішніх справ України "Про організацію роботи органів внутрішніх справ по видачі суб'єктам підприємницької діяльності ліцензій на право здійснювати окремі види діяльності і порядку контролю за цією діяльністю".*

У цьому наказі повинні бути визначені завдання ліцензійної роботи, структура системи ліцензійної служби, підпорядкованість служби ліцензування, функціональні обов'язки співробітників усіх рівнів, норми штатної чисельності, порядок підготовки і перепідготовки кадрів, оптимальне навантаження на одного співробітника, права і відповідальність співробітників служби при виконанні функціональних обов'язків, матеріально-технічне забезпечення (межі, джерела), порядок витрат одержаних за ліцензійну діяльність коштів (плата за видачу ліцензії, за навчання, іспити та інше), порядок взаємодії з іншими службами

і підрозділами органів внутрішніх справ з питань ліцензування (як на стадії вивчення і перевірки претендентів на одержання ліцензії, так і при контролі за діючими об'єктами), граничні терміни для підготування відповідей на запити співробітників служби ліцензійної роботи, граничні терміни розгляду матеріалів, що надходять, на кожній стадії ліцензійної роботи, відповідальні за дотримання встановлених термінів (начальники відповідних служб і підрозділів органів внутрішніх справ), відповідальні за організацію і здійснення ліцензійної роботи (начальники відповідних територіальних або центральних управлінь або Головних управлінь МВС), інші питання.

Наказ без збільшення штатної чисельності органів внутрішніх справ і значних матеріальних витрат повинен сприяти побудові стрункої системи ліцензійної роботи органів внутрішніх справ незалежно від видів підприємницької діяльності, що ліцензується. Інструкції про порядок видачі ліцензій на право заняття підприємницькою діяльністю, а також Умови і правила здійснення цієї діяльності повинні розробляти профілюючі служби органів внутрішніх справ, максимально враховуючи специфічні особливості того чи іншого виду підприємництва.

При цьому інспектора, які безпосередньо здійснюють ліцензійну роботу, не будуть відірвані від відповідних служб органів внутрішніх справ. Це дозволить їм залишатися у сфері проблем служби, підтримувати високий професійний рівень і своєчасно реагувати на технічні, тактичні, методичні та інші нововведення, що необхідно для якісного виконання задач ліцензування.

Організація єдиної системи ліцензування в органах внутрішніх справ дозволить з мінімальними витратами та у найкоротші терміни організовувати роботу з видачі ліцензій і по здійсненню контролю за тими видами підприємницької діяльності, що нині не охоплені ліцензуванням, або ще не визнані офіційно. Наприклад, приватна детективна діяльність, необхідність якої існує і відповідні законодавчі проекти давно знаходяться на розгляді у Верховній Раді України.

Для впровадження єдиного порядку оформлення результатів ліцензійної роботи і статистичної звітності, а також полегшення взаємодії ліцензійної служби як у системі органів внутрішніх справ, так із іншими державними органами доцільно розро-

бити єдине комп'ютерне програмне забезпечення ліцензійної роботи органів внутрішніх справ, узгоджене також з Ліцензійною палатою України.

З метою надання реальної допомоги співробітникам служби ліцензійної роботи в придбанні знань, умінь і навичок доцільно раз у один-два роки проводити семінар по перепідготовці або підвищенню кваліфікації на базі НАВСУ. Тут в обмежений час (один-два тижні) інспекторів необхідно ознайомлювати зі змінами у законодавстві, що стосуються їхньої діяльності, узагальнювати і поширювати передовий досвід, розглядати і пропонувати нові форми роботи, узагальнювати недоліки і методи їхньої профілактики або усунення та ін. Окремо доцільно проводити заняття по застосуванню електронно-обчислювальної техніки в практичній діяльності.

На базі НАВСУ доцільно проводити підготовку і перепідготовку підприємців, які здійснюють або збираються здійснювати діяльність, у відношенні якої встановлено ліцензійний порядок. Це – профілактичні функції, що сприятимуть реалізації єдиної державної політики в області підтримки розвитку підприємництва і ліцензування підприємницької діяльності, а також сприяти підвищенню якості запропонованих ліцензійних товарів і послуг.